

3-MMC problematiek in de gemeente Aalten

Een verkenning naar de aard, omvang en aanpak

3-MMC problematiek in de gemeente Aalten

Een verkenning naar de aard, omvang en aanpak

Colofon

Dit rapport is tot stand gekomen met financiële steun van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Wij bedanken de gemeente Aalten voor hun voortvarende inzet bij het tot stand brengen van de contacten en gesprekken met professionals. Ook bedanken we de gemeente en alle andere betrokkenen voor de informatie die ze in het kader van deze verkenning met ons hebben gedeeld.

Auteurs

Laura Nijkamp, Trimbos-instituut
Britt Bilderbeek, Trimbos-instituut

Met medewerking van

Esther Teunissen, Gemeente Aalten
Martha de Jonge, Trimbos-instituut
Margriet van Laar, Trimbos-instituut
Nadine van Gelder, Trimbos-instituut
Jeroen de Greeff, Trimbos-instituut
Nienke Stam, Trimbos-instituut

Vormgeving en productie

Canon Nederland N.V.

Beeld

Gemeente Aalten

Artikelnummer: **AF1876**

©2021, Trimbos-instituut, Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van het Trimbos-instituut.

Inhoudsopgave

1 Inleiding	5
1.1 Over 3-MMC	5
1.2 QuickScan CAM en aanvullend onderzoek	6
1.3 Verkenning gemeente Aalten	6
1.4 Over dit rapport	7
1.5 Leeswijzer	7
2 Onderzoeksvragen en onderzoeksmethoden	9
2.1 Onderzoeksvragen	9
2.2 Onderzoeksmethoden	9
3 3-MMC problematiek in Aalten	11
3.1 Zicht op 3-MMC problematiek in Aalten	11
3.2 Hoe weten professionals dat het om 3-MMC gaat?	11
4 Gebruikers en gebruik	13
4.1 Gebruikers	13
4.2 Gebruik	14
4.3 Waar kopen gebruikers 3-MMC?	15
5 Factoren of redenen die bijdragen aan het gebruik van 3-MMC	17
5.1 Het middel	17
5.2 De gebruiker	17
5.3 De omgeving van de gebruiker	17
5.4 Mogelijke invloed corona	18
6 Aanpak 3-MMC problematiek in Aalten	19
6.1 Samenwerking met interne en externe partners	19
6.2 Verbeterpunten voor de drugsaanpak	20
6.3 Uitdagingen in de aanpak van 3-MMC problematiek volgens professionals	22
6.4 Kansen in de aanpak van 3-MMC problematiek volgens professionals	22
6.5 Zicht op problematiek in de regio	23
7 Conclusies	25
7.1 Zicht op 3-MMC problematiek in de gemeente en de regio	25
7.2 Gebruikers van 3-MMC in Aalten	25
7.3 Gebruik van 3-MMC in Aalten	25
7.4 Redenen en factoren die bijdragen aan gebruik	26
7.5 Aanpak 3-MMC gebruik	27

8 Aanbevelingen	29
8.1 Terug naar de tekentafel: het plan drugsaanpak verder door ontwikkelen	29
8.2 Probeer achter de voordeur te komen	29
8.3 Versterk de omgeving van de gebruiker	29
8.4 Maak onderbouwde keuzes in voorlichting en preventie	30
8.5 Weet wat wel en niet kan in communicatie over middelengebruik	30
Bronnenlijst	31
Openbare bronnen	31
Documenten van de gemeente Aalten	32

1 Inleiding

1.1 Over 3-MMC

Wat is 3-MMC?

3-Methylmethcathinon (3-MMC) is een kristalachtig wit poeder. 3-MMC is een Nieuwe Psychoactieve Stof¹ (NPS). Het wordt ook wel 'Poes' of '3m' genoemd. Sinds 2012 is deze drug te vinden op de drugsmarkt. Het wordt sindsdien verkocht als alternatief voor 4-MMC, dat in 2012 verboden werd. Er is nog weinig zicht op de risico's van 3-MMC gebruik. Hier is nog weinig onderzoek naar gedaan. Gebruikers rapporteren wel diverse negatieve effecten, zoals een verhoogde lichaamstemperatuur, spierspanning, hartkloppingen en een sterke drang om opnieuw te gebruiken².

Prevalentie van gebruik

De afgelopen jaren lijkt 3-MMC in populariteit toe te nemen. Uit Het Grote Uitgaansonderzoek 2020 (Monshouwer et al., 2020) blijken duidelijke tekenen voor een stijging in het gebruik van 3-MMC. In 2020 gaf 8,9% van de respondenten aan in het afgelopen jaar wel eens 3-MMC gebruikt te hebben. Het gebruik ooit in het leven (11%) lag daar dicht bij, wat een aanwijzing is dat de meeste gebruikers recent hebben kennisgemaakt met 3-MMC. De prevalentie ligt niet op het niveau van partydrugs zoals ecstasy of cocaïne, maar het gebruik ligt wel hoger dan een aantal andere NPS zoals 4-MMC, 4-FA en 6-APB.

Het Trimbos-instituut ziet ook dat in 2020, in vergelijking tot eerdere jaren, meer vraag is naar informatie over 3-MMC. Dit blijkt uit de toename in het aantal informatieverzoeken via de infolijnen en de bezoekersaantallen van de 3-MMC pagina's op drugsinfo.nl en drugsenuitgaan.nl. De FAQ's over 3-MMC op drugsenuitgaan.nl zijn in 2020 164.000 keer bekeken. Daarnaast is er een toename in het aantal incidenten in Nederland³. Het aandeel gerapporteerde incidenten met 3-MMC/4-MMC steeg van 0,1% in 2017 naar 0,4% in 2019. Voor 2020 is de registratie nog niet volledig.

Wetgeving

3-MMC valt niet onder de Opiumwet, maar onder de Warenwet. Dit betekent dat het niet voor menselijke consumptie verkocht mag worden, maar dat de productie van en handel in 3-MMC wel zijn toegestaan. 3-MMC wordt verkocht door verschillende webshops en smartshops, die aangeven dat het alleen gebruikt mag worden voor onderzoeksdoeleinden en niet voor consumptie. De overheid heeft een wetsvoorstel in voorbereiding waarin verschillende groepen NPS worden verboden.

1 "Een nieuw narcoticum of psychotropische drug, in zuivere vorm of preparaat, welke niet valt onder de drugsverdragen van de Verenigde Naties, maar welke een soortgelijk gevaar kan vormen voor de publieke gezondheid als stoffen die in deze conventies genoemd worden." (Bron: [New psychoactive substances \(NPS\)](#) | [www.emcdda.europa.eu](#) en Nederlandse vertaling CAM (2021).

2 [Wat is 3-MMC? Werking, risico's en wetgeving | DRUGSinfo.nl](#)

3 [Monitor Drugs Incidenten 2019](#)

Risico's van 3-MMC

Omdat het middel nog relatief nieuw op de drugsmarkt is, is er nog weinig zicht op de risico's van 3-MMC gebruik. Effecten van het middel lijken op die van andere stimulantia zoals amfetamine, maar verder is er nauwelijks iets bekend over de risico's op korte en lange termijn die de gebruikers ervaren. Gegevens zijn veelal anekdotisch van aard (media berichten). Gebruikers rapporteren diverse negatieve effecten, zoals een verhoogde lichaamstemperatuur, spierspanning, hartkloppingen en een sterke drang om opnieuw te gebruiken.

1.2 QuickScan CAM en aanvullend onderzoek

In maart 2021 heeft het Coördinatiepunt Assessment en Monitoring nieuwe drugs (CAM) de QuickScan 3-MMC gepubliceerd. Het CAM concludeert dat in verband met het mogelijke gezondheidsrisico dat is verbonden aan gebruik van 3-MMC een multidisciplinaire risicobeoordeling moet plaatsvinden (CAM, 2021). Het CAM geeft daarbij aan dat aanvullend onderzoek noodzakelijk is voor de uitvoering van deze risicoschatting. De resultaten van de QuickScan vormen de aanleiding voor een opdracht vanuit het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (hierna ministerie van VWS) aan het Trimbos-instituut tot de uitvoering van een aanvullend onderzoek. Het doel van dit onderzoek is om in gemeenten en onder gebruikers meer zicht te krijgen op (problematisch) 3-MMC gebruik⁴. De verkenning bestaat uit drie onderdelen:

1. Een online verkenning onder professionals, werkzaam bij Nederlandse gemeenten over de mate waarin zij zicht hebben op 3-MMC problematiek.
2. Een verkennend onderzoek in de gemeente Aalten naar de lokale situatie. Hierbij worden de aard, omvang en aanpak van 3-MMC problematiek onderzocht.
3. Een verkennend onderzoek onder jongeren naar hun gebruikerservaringen met 3-MMC.

In deze rapportage worden de uitkomsten beschreven van het verkennende onderzoek naar de aard, omvang en aanpak van 3-MMC problematiek in de gemeente Aalten.

1.3 Verkenning gemeente Aalten

Begin november 2020 komt de gemeente Aalten landelijk in het nieuws door een item bij RTL Nieuws⁵. Een wijkagent trekt in de media aan de bel over 3-MMC gebruik in de gemeente, maar ook breder in de regio. In de periode daarna blijft de gemeente regionaal en landelijk in de aandacht ten aanzien van 3-MMC gebruik. Daarnaast doen de burgemeesters van de

4 Onder problematisch 3-MMC gebruik verstaan we 3-MMC gebruik dat leidt tot psychische, sociale en lichamelijke problemen bij gebruikers. Onder 3-MMC problematiek verstaan we problemen die ontstaan door 3-MMC gebruik of misbruik, zoals verslaving, maar ook verstoring van de openbare orde en negatieve maatschappelijke effecten.

5 [Gewoon legaal: steeds meer jongeren gebruiken designerdrug 3-MMC | RTL Nieuws](#)

gemeente Aalten en andere gemeenten uit de regio⁶ een oproep aan staatssecretaris Blokhuis. Ze vragen de staatssecretaris alles in het werk te stellen om het verbieden van 3-MMC zo snel mogelijk in werking te stellen.

In die periode heeft het Trimbos-instituut al contact met de gemeente Aalten om met elkaar te onderzoeken hoe de gemeente het best ondersteund kan worden. De gemeente heeft een concrete hulpvraag ten aanzien van 3-MMC problematiek, waaronder behoefte aan meer kennis over gebruik en gebruikers in de gemeente. Met de opdracht van het ministerie van VWS tot meer onderzoek heeft het Trimbos-instituut de handen ineen geslagen met de gemeente Aalten om hieraan invulling te geven.

1.4 Over dit rapport

De aard, omvang en aanpak van 3-MMC gebruik en -problematiek in de gemeente Aalten worden in deze verkenning beschreven. Welke groepen zien stakeholders in Aalten en zien ze ook specifiek een jongere groep gebruikers? Hoe zien de groepen gebruikers eruit? Maar ook: welke uitdagingen spelen rondom de preventie en aanpak van gebruik en wat denken stakeholders dat moet gebeuren? Het beeld dat in deze rapportage wordt beschreven is niet representatief voor 3-MMC problematiek in Nederland; het is de beschrijving van de situatie in de gemeente Aalten. Het geeft wel een indicatie van kenmerken van 3-MMC problematiek op gemeentelijk niveau en mogelijke handvatten voor de aanpak hiervan.

In deze rapportage is geen informatie opgenomen die direct terug te leiden is naar specifieke casuïstiek. Tijdens deze verkenning zijn geen gesprekken gevoerd met gebruikers in de gemeente Aalten. In verband met de korte doorlooptijd van de verkenning is ervoor gekozen met professionals in gesprek te gaan uit zoveel mogelijk organisaties, disciplines en domeinen. Deze staan beschreven in hoofdstuk 2. Hiermee is geprobeerd een zo volledig mogelijk beeld te verkrijgen. Het beeld dat de geïnterviewde professionals hebben van de aard, omvang en aanpak van 3-MMC gebruik en -problematiek in Aalten is weergegeven in deze rapportage.

Gemeenten die aan de slag willen met een lokale drugsaanpak kunnen de aanbevelingen, alsook de informatie uit het rapport benutten om hun eigen aanpak invulling te geven. De bronnen die in de bronnenlijst zijn te vinden geven hierbij concrete handvatten.

1.5 Leeswijzer

Hoofdstuk twee bevat een overzicht van de onderzoeksvragen en gehanteerde onderzoeksmethoden. Ook is hier een overzicht van de geïnterviewde partijen te vinden. In hoofdstuk drie staat beschreven hoe de geïnterviewde professionals weten dat het om 3-MMC gebruik in Aalten gaat en hoe zij hier zicht op hebben. Vervolgens geven hoofdstuk

6 Het gaat om de gemeenten de gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk,

vier en vijf een beschrijving van gebruikers en gebruik in de gemeente Aalten op basis van de gesprekken met professionals. In hoofdstuk zes staat de drugsaanpak van de gemeente Aalten centraal met daarin een analyse van hun plan en de kansen en uitdagingen die professionals zien voor de aanpak. In hoofdstuk zeven staan de conclusies die op basis van de verkenning kunnen worden getrokken, gevolgd door de aanbevelingen die in hoofdstuk acht op basis hiervan geformuleerd kunnen worden.

2 Onderzoeksvragen en onderzoeksmethoden

2.1 Onderzoeksvragen

Voor deze verkenning zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- Hoe schatten de professionals de aard en de omvang van 3-MMC problematiek in de gemeente Aalten in?
- Welke groepen gebruikers worden er in de gemeente Aalten gezien en wat zijn de kenmerken van deze groepen (groeps grootte, leeftijd, gebruikspatronen, ervaren negatieve effecten, redenen voor gebruik, waar verkregen)
- Wat doet de gemeente Aalten al om deze problematiek aan te pakken?
- Welke uitdagingen zien professionals in de aanpak van 3-MMC problematiek in Aalten?
- Welke kansen zien professionals voor de aanpak van 3-MMC problematiek in Aalten?
- In hoeverre weet de gemeente Aalten van andere gemeenten in de regio waar 3-MMC problematiek speelt?

2.2 Onderzoeksmethoden

Analyse relevante (beleids)documenten

Om zicht te krijgen op de wijze waarop de gemeente Aalten de 3-MMC problematiek aanpakt zijn diverse beleidsdocumenten en andere relevante documenten geanalyseerd, te weten:

- Raadsmededeling 222-2020 inzet drugsescalatieteam (openbaar)
- Concept plan van aanpak drugsaanpak gemeente Aalten (niet openbaar)
- Brief aan ouders groep 8 (openbaar)
- Brief aan ouders 12-18 jarigen (openbaar)
- Basis PPJ overzicht mei 2019 (openbaar)
- Brief burgemeesters aan staatssecretaris Blokhuis (niet openbaar)

Interviews met stakeholders

Door middel van semigestructureerde interviews zijn professionals bevraagd naar de aard, omvang en aanpak van 3-MMC problematiek in Aalten. In deze verkenning zijn geen gesprekken met gebruikers gevoerd. In totaal zijn 22 professionals geïnterviewd in 10 gesprekken. Zij zijn werkzaam bij de volgende organisaties:

- Gemeente Aalten
- Politie Aalten
- Iriszorg
- Tactus Verslavingszorg
- Jongerenwerk
- JB Spoedzorg
- Middelbare school
- POH jeugd

3 3-MMC problematiek in Aalten

3.1 Zicht op 3-MMC problematiek in Aalten

Sinds 2019 horen professionals in Aalten steeds vaker over 3-MMC. De wijzen waarop zijn divers en zijn deels afhankelijk van de functie van een professional. Er zijn professionals die indirect over gebruik van 3-MMC horen en professionals die in direct contact met gebruikers staan.

Indirect horen professionals over 3-MMC via de media, sociale media of via het internet. Daarnaast horen ze erover via partijen als het Trimbos-instituut, de politie of de verslavingszorg. Ook in gemeentelijke overleggen komt het onderwerp 3-MMC aan bod. Zowel in het preventieplatform jeugd als het preventieoverleg dat onderdeel is van de drugsaanpak in Aalten⁷. Ook zijn er professionals die in direct contact met gebruikers over 3-MMC horen. Bijvoorbeeld bij incidenten, wanneer zij gebruikers op straat tegenkomen of wanneer gebruikers zich melden bij hulpverlening.

3-MMC gebruik komt bij de geïnterviewde professionals vaak in beeld na een omslag in gedrag bij een gebruiker. Professionals beschrijven een opstandige houding of bijvoorbeeld het niet nakomen van verplichtingen zoals school. Dit maakt het ook lastiger voor professionals om een jongere te bereiken. Daar waar een jongere voorheen open leek te staan voor contact, is dat in deze gevallen niet altijd meer zo. Overigens hoeft een omslag in gedrag niet altijd te betekenen dat er drugsgebruik speelt bij een jongere, maar het is een indicatie dat er mogelijk meer aan de hand is. Daarnaast heeft een incident plaatsgevonden waarbij, voor zover bekend, sprake was van 3-MMC gebruik in combinatie met een ander middel. In dit geval moest de gebruiker opgenomen worden in het ziekenhuis voor behandeling.

3.2 Hoe weten professionals dat het om 3-MMC gaat?

Bij de geïnterviewde professionals staat 3-MMC onder verschillende namen bekend. Voorbeelden zijn 'Poes' en '3m'. Professionals in Aalten horen ook de term 'miauw miauw' regelmatig voorbij komen. Dit is een term die voor 4-MMC wordt gehanteerd, maar volgens professionals ook voor 3-MMC. Dat maakt het meteen lastig om zeker te weten of het over 3-MMC gaat, wanneer gebruik in beeld komt. Wel lijkt het waarschijnlijk dat het om 3-MMC gaat. Uit de cijfers van het Drugs Informatie en Monitoring Systeem blijkt dat de meeste monsters die aangekocht zijn als 3-MMC bijna altijd 3-MMC bevatten. Ook blijkt dat monsters die als 4-MMC zijn aangekocht niet zelden 3-MMC bevatten in plaats van 4-MMC (CAM, 2021).

⁷ Meer informatie over deze aanpak staat beschreven in hoofdstuk zes.

De meeste professionals geven aan dat ze van gebruikers zelf horen dat zij 3-MMC gebruiken. Hierbij geven een aantal professionals aan dat ze er vanuit gaan dat gebruikers weten wat ze gebruiken. Anderzijds maken sommige professionals de kanttekening dat jongeren zelf soms het verschil ook niet kennen. Ook geeft een deel van de professionals aan niet altijd duidelijk te weten of er sprake is van 3-MMC of 4-MMC gebruik. Zo horen ze bijvoorbeeld dat handelaren 3-MMC met andere middelen vermengen of 4-MMC als 3-MMC verkopen. Een aantal professionals geeft aan via de politie te horen dat het om 3-MMC gaat. Eén van de professionals geeft aan dat het eigenlijk pas zeker is, wanneer het daadwerkelijk getest wordt.

4 Gebruikers en gebruik

De groep 3-MMC gebruikers in Aalten is op basis van de verzamelde informatie niet goed in te delen in bepaalde subgroepen. Het beeld is divers. Om toch een beeld te schetsen van gebruikers en gebruik zijn verschillende kenmerken van gebruikers en gebruik uitgevraagd bij professionals. In dit hoofdstuk wordt op basis hiervan een beschrijving gegeven.

4.1 Gebruikers

Aantal gebruikers in beeld

De geïnterviewde professionals hebben tussen de 3 en 15 gebruikers in beeld vanuit hun functie. Professionals zijn daarnaast gevraagd een inschatting te geven van het totaal aantal 3-MMC gebruikers in Aalten. Hierbij worden aantallen van tussen de 15 en 50 personen genoemd. In vrijwel alle gesprekken wordt aangegeven dat het daadwerkelijke aantal waarschijnlijk hoger ligt. De mogelijkheid bestaat dat professionals (deels) dezelfde gebruikers zien. Daardoor kan het kan zijn dat het aantal dat zij noemen niet allemaal unieke gebruikers betreft, maar (deels) om dezelfde gebruikers kan gaan.

Leeftijd

De meeste professionals zien gebruikers in de leeftijd tussen 13 en 18 jaar. Een aantal professionals geeft aan ook boven de 18 jaar gebruikers van 3-MMC te zien, tot halverwege de 30 jaar. Met name in de groep boven de 18 jaar vermoeden professionals dat veel gebruikers nog niet in beeld zijn. Dit is een groep die bijvoorbeeld niet altijd via de ouders bereikt kan worden. Van de groep gebruikers boven de 18 jaar die wel in beeld is, is in sommige gevallen bekend dat jongere gebruikers naar hen toe trekken. Bijvoorbeeld om via hen aan 3-MMC te komen of omdat jongeren opkijken naar deze oudere gebruikers.

Geslacht

Alle geïnterviewde professionals geven aan dat zij voornamelijk jongens en mannen zien. Er zijn ook meisjes en vrouwen die gebruiken, maar die komen minder in beeld. Van de meisjes die in beeld komen bij de geïnterviewde professionals is niet altijd duidelijk of zij daadwerkelijk 3-MMC gebruiken of dat ze meelopen en alleen maar bij de groepen gebruikers hangen. Wanneer professionals gevraagd wordt naar de verhouding mannen/vrouwen worden verdelingen als 75%-25% en 80%-20% genoemd, waarbij het merendeel jongens en mannen betreft.

Opleidingsniveau

In de gesprekken met professionals worden vrijwel alle opleidingsniveaus genoemd bij gebruikers die zij in beeld hebben. Het vaakst worden het praktijkonderwijs, VMBO en MBO genoemd. Ook zien professionals gebruikers met een hoger opleidingsniveau, zoals HAVO of HBO. In sommige gevallen van 3-MMC gebruik zien professionals dat het gaat om jongeren met een licht verstandelijke beperking (LVB) of stoornissen zoals autisme of ADHD. Wanneer

professionals gebruikers met een hoger opleidingsniveau zien zijn dit soms groepsleiders in de gebruikersgroepen. Lager opgeleide of kwetsbare gebruikers worden soms ingezet als loopjongens voor dealers of gebruikt door anderen in het beschikbaar stellen van hun huis als gebruiksplek.

4.2 Gebruik

Plekken waar wordt gebruikt

Uit de gesprekken met professionals komen een aantal gebruiksplekken naar voren. De eerste is de thuisomgeving. Professionals geven aan te horen dat in enkele gevallen ouders het gebruik van hun kinderen thuis toestaan, maar aan de andere kant ook niet altijd weten waar hun kinderen zich mee bezig houden. Een andere gebruiksplek zijn keten of schuren. Professionals vertellen dat er veel van dit soort plekken in de gemeente aanwezig zijn, waar jongeren samen komen en vermoedelijk samen gebruiken. Ook worden hangplekken in de openbare ruimte genoemd zoals: de skatebaan, bankjes in het dorp, in de buurt van een voetbalveld en het bos bij Dinxperlo.

Over gebruik op hangplekken in de openbare ruimte geven professionals aan dat zij op deze plekken tegenwoordig minder jongeren zien. Dit heeft enerzijds te maken met het aanpakken van overlast op die plekken. Anderzijds spelen de maatregelen vanwege het coronavirus volgens professionals ook mee in het minder van zien van jongeren op deze plekken. Waar deze jongeren nu zitten is voor professionals niet duidelijk. Het middelengebruik lijkt meer naar achter de voordeur te zijn verplaatst.

Type gebruik

Het meeste 3-MMC gebruik vindt plaats in groepen, aldus de geïnterviewde professionals. Ze zien jongeren experimenteren met het middel. Een deel van de jongeren lijkt met name in het weekend te gebruiken. Ook komt in meerdere gesprekken terug dat professionals vermoeden dat er jongeren verslaafd zijn aan 3-MMC. Daarbij merken professionals op dat doordat 3-MMC zo goedkoop is en gemakkelijk te verkrijgen is, het makkelijker is om veel en vaak te gebruiken.

Ervaren negatieve effecten

Professionals noemen veel negatieve effecten die gebruikers ervaren door 3-MMC. De effecten zijn in te delen in fysieke effecten, psychische effecten en effecten van gebruik op het dagelijks functioneren van de gebruiker. De meest genoemde negatieve effecten zijn het snel ontwikkelen van tolerantie en psychische afhankelijkheid ten aanzien van 3-MMC, vermoeidheid, geen motivatie hebben om naar school te gaan en een verstoorde relatie met de sociale omgeving.

Hierbij moet het voorbehoud worden gemaakt dat het deels gaat om wat professionals zelf zien en deels wat zij indirect uit verhalen horen. Ook kan het zijn dat professionals al kennis hadden over de effecten van 3-MMC bij de beantwoording van vragen over effecten. Of de effecten die zijn genoemd daadwerkelijk verband houden met 3-MMC gebruik onder

gebruikers in de gemeente Aalten is daarom niet onomstotelijk vast te stellen op basis van de interviews. In tabel 1 is een overzicht van deze door professionals genoemde effecten opgenomen.

Tabel 1. Overzicht van door professionals genoemde negatieve effecten die gebruikers ervaren door 3-MMC.

Fysieke effecten			
Hartkloppingen of steken rondom het hart	Afvallen	Snel een hoge tolerantie ontwikkelen	Ernstige klachten na combinatiegebruik met andere middelen
Beenharen die uitvallen	Craving	Lang slapen en niet uit bed te krijgen	Out gaan
Slaapproblemen	Vermoeidheid		
Psychische effecten			
Paniek	Angst	Kort lontje	Grote mond
Stemmingsklachten	Depressieve klachten	Dinsdagdip of katergevoel	Bibberig en koud
Snelle psychische afhankelijkheid	Versterkt psychische problemen	Geïrriteerd	Opstandig
Agressief			
Effecten van gebruik op het dagelijks functioneren			
Slechte schoolprestaties	Niet meer in staat om verplichtingen na te komen	Doordeweeks passief	Strafbare feiten plegen om in gebruik te voorzien
Verstoorde relatie met sociale omgeving	Geen motivatie voor school		

Combinatiegebruik met andere middelen

Er is weinig zicht op combinatiegebruik van 3-MMC met andere middelen. De geïnterviewden die ervan horen, horen het vaakst dat 3-MMC wordt gecombineerd met alcohol. Andere middelen waar 3-MMC mee wordt gecombineerd zijn ecstasy, hasj of wiet, cocaïne en speed. In één geval heeft het gebruik van 3-MMC in combinatie met andere middelen geleid tot ziekenhuisopname.

4.3 Waar kopen gebruikers 3-MMC?

In de gesprekken geven professionals aan van gebruikers te horen dat zij zowel online als via dealers 3-MMC kopen. Smartshops worden in de interviews niet genoemd als plek waar gebruikers 3-MMC kopen. Met name de dealer lijkt op basis van de gesprekken met professionals een veelgebruikte manier om aan 3-MMC te komen. Gebruikers kunnen een nummer bellen en vervolgens wordt het aan huis bezorgd. Ook geven professionals aan dat gebruikers soms groter inkopen en dit vervolgens doorverkopen aan hun vrienden. Op welke schaal dit gebeurt is niet duidelijk.

5 Factoren of redenen die bijdragen aan het gebruik van 3-MMC

De geïnterviewde professionals is gevraagd welke factoren of redenen volgens hen bijdragen aan het gebruik van 3-MMC. Deze factoren en redenen kunnen in een aantal thema's worden gecategoriseerd, te weten: het middel, de gebruiker zelf en de omgeving van de gebruiker. Daarnaast is aan de professionals gevraagd in hoeverre zij het idee hebben dat de situatie met het coronavirus invloed heeft op het gebruik van 3-MMC in de gemeente Aalten.

5.1 Het middel

In de meeste gesprekken wordt aangegeven dat het makkelijk is om 3-MMC te kopen. Het middel is legaal en goedkoop en daardoor interessant voor jongeren om te gebruiken. Hierdoor wordt de drempel lager om het te gaan gebruiken, aldus de geïnterviewde professionals. Ook de vermindering van eetlust kan een reden zijn om 3-MMC te gebruiken, omdat het daardoor makkelijk is om gewicht te verliezen, aldus één van de professionals. Daarnaast geven een aantal professionals aan dat gebruikers 3-MMC gebruiken vanwege positief ervaren effecten en het onschuldige imago van het middel. In één van de gesprekken werd *craving*⁸ genoemd als reden voor gebruik.

5.2 De gebruiker

Professionals noemen in veel gesprekken verveling als een reden om 3-MMC te gebruiken. Jongeren hebben volgens hen niet altijd een goede invulling van vrije tijd en lijken op zoek te zijn naar spanning. In een aantal gevallen geven professionals aan dat er naast gebruik ook andere problematiek bij sommige jongeren speelt. Voorbeelden zijn trauma's of een onstabiele thuissituatie waar ook problemen spelen bij andere gezinsleden. De geïnterviewde professionals geven aan te zien dat gebruikers 3-MMC soms gebruiken als *coping* strategie. In de interviews komen de volgende redenen naar voren: omgaan met problemen, omgaan met maatschappelijke druk om te presteren of om zelfvertrouwen te krijgen.

5.3 De omgeving van de gebruiker

In de omgeving zijn volgens professionals verschillende factoren aanwezig die een rol spelen in het gebruik van 3-MMC. Zo is er in veel gevallen sprake van groepsdruk, vertellen professionals.

8 Wanneer iemand *craving* ervaart dan heeft deze persoon een verlangen naar iets. Bijvoorbeeld drugs of alcohol (bron: [Wat is 'craving'? | DRUGSinfo.nl](https://www.drugsinfo.nl/)).

Ook geven professionals aan dat veel jongeren 3-MMC lijken te gebruiken op basis van wat zij horen en zien. Professionals geven aan dat er vermoedelijk meer jongeren 3-MMC gebruiken dan zij op dit moment in beeld hebben. Er lijkt weinig taboe rond gebruik te heersen, jongeren spreken elkaar ook niet aan op gebruik en soms bieden ze het elkaar aan. Jongeren lijken zich niet bewust te zijn van de risico's die het gebruik van 3-MMC met zich meebrengt. Daarnaast speelt bij een deel van de gebruikers problematiek in de thuissituatie. Overigens speelt niet bij alle gebruikers die bij professionals in beeld zijn problematiek. Er zijn ook jongeren die uit stabiele gezinnen zonder problematiek komen en 3-MMC gebruiken.

5.4 Mogelijke invloed corona

Op het moment van dataverzameling speelt de wereldwijde pandemie door het coronavirus. Naar aanleiding daarvan zijn vele beperkende maatregelen genomen om besmettingen met en verspreiding van het virus te voorkomen. Aan de geïnterviewde professionals is gevraagd in hoeverre zij denken dat deze situatie invloed heeft op het 3-MMC gebruik in de gemeente Aalten. Uit de gesprekken komt het beeld naar voren dat de situatie omtrent het coronavirus op verschillende manieren invloed zou kunnen hebben. Allereerst doordat structuur en ritme zijn weggefallen. Door verveling kan de verleiding groter worden om middelen te gaan gebruiken bij gebrek aan een betere tijdsinvulling. Anderzijds helpen de beperkende maatregelen en in het bijzonder de avondklok ouders soms ook om meer zicht te hebben op wat hun kinderen doen, vertellen professionals. Tegelijkertijd geven meerdere professionals aan dat er mogelijk nu veel middelengebruik achter de voordeur plaats vindt, waar weinig tot geen zicht op is.

Verder horen professionals dat jongeren het huis ontvluchten om met vrienden en vriendinnen te gaan hangen. Waar precies is voor professionals niet duidelijk. Dit heeft daardoor ook impact op het werk van professionals in de gemeente Aalten. Doordat het lastiger is om jongeren te vinden is het ook lastiger om ze te bereiken, zo komt in meerdere gesprekken naar voren. Ook in de samenwerking met het netwerk van professionals brengt het coronavirus uitdagingen met zich mee. De meeste mensen moeten thuis werken, waardoor het netwerk in plaats van buiten de deur het werk vanachter een computerscherm moet verrichten.

6 Aanpak 3-MMC problematiek in Aalten

De gemeente Aalten is in het najaar van 2020 aan de slag gegaan met het opzetten van een drugsaanpak in de gemeente. In het kader van deze verkenning is het 'concept plan van aanpak drugsaanpak gemeente Aalten' geanalyseerd. Hierbij is gekeken naar wat de kansrijke elementen van de aanpak zijn, waar mogelijkheden zitten voor verbetering en hoe dit kan worden gerealiseerd. Ook worden uitdagingen en kansen die door de geïnterviewde professionals zijn benoemd ten aanzien van de aanpak beschreven.

6.1 Samenwerking met interne en externe partners

De gemeente heeft verschillende werkgroepen en een stuurgroep opgezet. Aan deze groepen is een procesbegeleider verbonden die het proces bewaakt en met de werkgroepeliders samenwerkt. De opzet van deze samenwerking is gevisualiseerd in figuur 1. In de werkgroepen zijn interne en externe netwerkpartners betrokken, gelieerd aan het thema van de werkgroep. Ook is de communicatieafdeling van de gemeente Aalten betrokken bij de aanpak.

Figuur 1. Overzicht van organisatiestructuur binnen de drugsaanpak.

In de interviews met professionals is gevraagd naar hun visie op de drugsaanpak vanuit hun rol. De meeste betrokken professionals zijn tevreden over deze samenwerkingsstructuur. Professionals geven aan dat de samenwerking in de gemeente Aalten is geïntensiveerd door de 3-MMC problematiek in de gemeente. In een aantal gesprekken komt naar voren dat deelname aan een werkgroep ervoor heeft gezorgd dat de lijntjes tussen netwerkpartners korter zijn geworden. Soms vragen professionals zich af wat precies van hen wordt verwacht en in hoeverre zij vanuit hun rol een bijdrage kunnen leveren aan de aanpak van drugsproblematiek.

Dat vraagt volgens één van de geïnterviewde professionals heldere communicatie onderling en vanuit de gemeente over rollen en taken. Ook het afspreken van heldere doelen, ambities en activiteiten in de aanpak helpt volgens professionals hierbij. In één van de gesprekken kwam naar voren dat dit ook helpt om te voorkomen dat mensen op de stoel van iemand anders' expertise gaan zitten; het wordt helder 'wie waarvan is'.

6.2 Verbeterpunten voor de drugsaanpak

Op basis van wat bekend is over effectieve preventie en kwalitatief goede beleidsplannen zijn ten aanzien van het conceptplan voor de drugsaanpak in de gemeente Aalten een aantal punten voor verbetering aan te merken.

Maak een probleemanalyse specifiek voor de gemeente Aalten

In het plan van aanpak ontbreekt op dit moment een volledige probleemanalyse. Er zijn een aantal gegevens opgenomen in het plan, maar deze geven nog geen volledig beeld van de lokale situatie. Een probleemanalyse vormt de basis voor het formuleren van doelen en activiteiten. Het bestaat idealiter uit de volgende elementen: 1) feiten en cijfers, 2) bevindingen van betrokken professionals en 3) een duiding van de cijfers in relatie tot wat professionals zien. Wat is gerelateerd aan drugsgebruik en wat niet? Waar moeten we meer over te weten komen en hoe moeten we dit doen? Op dit moment is niet helder op basis waarvan de doelen in de aanpak zijn geformuleerd. Aangezien in het begin van het plan 3-MMC expliciet als middel wordt genoemd zou de gemeente ervoor kunnen kiezen om voor 3-MMC specifiek ook deze gegevens te verzamelen.

Het kan zijn dat de gemeente er tegenaan loopt dat van onderwerpen geen cijfers bekend zijn. Het is op dat moment een taak voor de gemeente om cijfermateriaal te vinden dat bruikbaar is voor de probleemanalyse. Voorbeelden van bronnen zijn het jongerenwerk, zorgpartners zoals de instelling voor verslavingszorg en de politie. In het geval er geen cijfers te vinden zijn kan de gemeente onderzoeken of de registratie van gegevens kan worden verbeterd.

Kies een duidelijk model

In het huidige plan worden verschillende modellen gebruikt ter onderbouwing van de aanpak. Het helpt de gemeente Aalten om één model te kiezen en via dit model de aanpak verder op te bouwen. Door het RIVM is een model⁹ ontwikkeld voor een integrale aanpak van gezondheidsbeleid. Deze aanpak steunt op de volgende vier pijlers:

- Pijler voorlichting en educatie
- Pijler signalering, advies en ondersteuning
- Pijler fysieke en sociale omgeving
- Pijler regelgeving en handhaving

9 [Wat is integraal werken aan gezondheid? | Loketgezondleven.nl](http://Loketgezondleven.nl)

Volgens deze pijlers heeft het RIVM het gezondheidsthema drugs¹⁰ uitgewerkt. In deze uitwerking zijn adviezen opgenomen over waar op te letten en voorbeelden van hoe een gemeente hier invulling aan kan geven. Door volgens de pijlers van het RIVM te werken krijgen gemeenten handvatten om de beleidsdomeinen die de aanpak raakt in kaart te brengen. Ook helpt het te bepalen wie vervolgens bij de aanpak betrokken moet worden. De werkgroepeliders zijn in nauw contact met elkaar, maar ook op uitvoeringsniveau is verbinding tussen domeinen van belang. Dat probeert de gemeente te faciliteren door het vertegenwoordigen van verschillende domeinen in de werkgroepen. Een voorbeeld is de werkgroep preventie, waar zowel handhaving, preventie als zorgprofessionals in vertegenwoordigd zijn.

Definieer op basis van de probleemanalyse concrete doelstellingen en activiteiten

De gemeente maakt een onderscheid in verschillende soorten preventie (universeel, selectief en geïndiceerd¹¹). Hier kan zorg gerelateerde preventie nog aan toegevoegd worden. Het is voor de gemeente belangrijk om te definiëren wat zij willen bereiken met de drugsaanpak en hoe zij aan de verschillende typen preventie invulling willen geven. Hierbij helpt het om de volgende vragen te stellen:

- Wat wil je bereiken?
- Wat wil je dat specifieke partijen doen?
- Hoe wil je dat vervolgens bereiken?

De gemeente geeft aan zoveel mogelijk gebruik te willen maken van effectief bewezen interventies, programma's en maatregelen. Een hulpmiddel dat door de gemeente daarbij gebruikt kan worden zijn de Richtlijnen Verslavingspreventie¹² die zijn opgesteld door het Trimbos-instituut in samenwerking met Verslavingskunde Nederland (Lammers, 2019). Per leeftijdsfase staat beschreven welke preventieve interventies ingezet kunnen worden. Ook staan in dit document interventies beschreven die beter niet kunnen worden ingezet per leeftijdsfase.

Een mogelijk interessant programma voor de gemeente Aalten ten aanzien van universele preventie is het IJslandse preventiemodel¹³. Dit programma richt zich op kinderen en jongeren tot 18 jaar. Binnen dit programma wordt gekeken naar het kind en de omgeving waar het kind zich in bevindt. Hierin is aandacht voor beschermende factoren die de kans op middelengebruik verkleinen en risicofactoren die de kans op middelengebruik vergroten. Deze factoren zijn onder te verdelen in vier thema's: gezin, *peer group* (leeftijdsgenoten en vrienden), school en vrije tijd. Voor de selectieve, geïndiceerde en zorg gerelateerde preventie is het interessant om te kijken of per type preventie een beperkt aantal activiteiten ontplooid kunnen worden. Denk daarbij aan activiteiten met aandacht voor het signaleren van problematisch middelengebruik en mogelijkheden voor kortdurende interventies.

10 [Integrale aanpak van drugspreventie | Loketgezondleven.nl](#)

11 Voor een beschrijving van de verschillende soorten preventie zie: [Wat is preventie? | Loketgezondleven.nl](#)

12 De richtlijnen zijn hier te vinden: [bed6ad67-4dd2-49ab-8254-3eb75ea44285.pdf \(trimbos.nl\)](#)

13 Voor een uitgebreide beschrijving van het IJslandse model zie: [Trimbos.nl | Het IJslandse preventiemodel](#)

6.3 Uitdagingen in de aanpak van 3-MMC problematiek volgens professionals

Aan de geïnterviewde professionals is gevraagd waar zij uitdagingen zien voor de aanpak van 3-MMC problematiek. De uitdagingen die worden genoemd kunnen gecategoriseerd worden in aantal thema's, te weten:

- **Context:** Professionals zien een uitdaging in de context waarin zij werken. Zo geven professionals aan dat door een gesloten cultuur in de gemeente problemen soms langer sluimeren. Daardoor is het moeilijk om escalatie van problematiek te voorkomen.
- **Algemene Verordening Persoonsgegevens (AVG):** De AVG bemoeilijkt soms het delen van informatie tussen partijen. Het uitwisselen van informatie is voor professionals belangrijk in de aanpak van problematiek. Ook helpt het bij het bepalen waar, wanneer en welke zorg moet worden ingezet. Daarnaast helpt het bij het sneller oppakken van zaken en in het doorverwijzen van personen.
- **Bij wie kan ik waarover terecht:** Professionals geven aan niet altijd te weten bij welke professionals ze met welke vragen terecht kunnen. Hierover zou volgens een aantal professionals meer duidelijkheid moeten komen.
- **Focus op het systeem:** Geïnterviewde professionals zien een uitdaging in het verleggen van de focus op alleen de gebruiker naar zowel de gebruiker als de context waarin gebruik plaats vindt.
- **Kennisniveau:** In een aantal gesprekken komt naar voren dat niet alle partijen over (voldoende) kennis van drugs en middelengebruik beschikken.
- **Communicatie:** Ook in de communicatie over 3-MMC in de gemeente zien geïnterviewde professionals uitdagingen. Zo komt in een aantal gesprekken naar voren dat er actief over 3-MMC is gecommuniceerd van uit de gemeente en andere partijen op het internet. Zij geven hierbij aan dat het belangrijk is voorzichtig hiermee te zijn, omdat dergelijke communicatie nieuwsgierigheid kan aanwakkeren en gebruik mogelijk in de hand werkt. Zelfs wanneer gewaarschuwd wordt voor risico's en negatieve gevolgen van gebruik.

6.4 Kansen in de aanpak van 3-MMC problematiek volgens professionals

Naast uitdagingen zien de geïnterviewde professionals ook kansen op de volgende thema's:

- **Inzicht krijgen in wat er speelt:** Volgens een aantal professionals kan er nog meer inzicht verkregen worden in wat er speelt ten aanzien van 3-MMC problematiek in Aalten. Hierbij kan bijvoorbeeld ook de gemeenschap worden ingezet. Zij kunnen de ogen en oren zijn van het netwerk op plekken waar professionals niet of moeilijk komen.
- **Eerder aan de voorkant komen:** De geïnterviewde professionals geven aan kansen te zien in het niet meer werken op basis van incidenten, maar eerder casuïstiek signaleren en oppakken.
- **Focus op het systeem:** Professionals zien kansen in het niet alleen focussen op het individu, maar ook de context waarin iemand zich begeeft.

- **De ingezette samenwerking:** De samenwerking in de werkgroepenstructuur biedt volgens een aantal geïnterviewde professionals kansen. Zowel in het meer overstijgend overleggen als in het verbinden van partijen en samenwerken met elkaar.
- **Actieve houding:** In een aantal gesprekken komt naar voren dat de huidige samenwerking als passief wordt ervaren. Een actieve houding is volgens een aantal professionals belangrijk. Hierbij wordt het voorbeeld genoemd van niet iemand verwijzen naar hulpverlening, maar zelf meegaan om daarbij te ondersteunen. Dit is een taak die hulpverleners bijvoorbeeld kunnen oppakken in hun werkzaamheden. Professionals geven aan dat jongeren zich niet zelf melden met een hulpvraag en dat het belangrijk is om actief met hen in contact te komen, alsook achter de voordeur te komen.

6.5 Zicht op problematiek in de regio

In de interviews is gevraagd aan professionals in hoeverre zij zicht hebben op 3-MMC problematiek in de regio en in welke gemeenten dit speelt. De gemeenten die het vaakst worden genoemd zijn de gemeenten Berkelland, Oost-Gelre en Winterswijk. Daarnaast worden de gemeenten Arnhem, Borculo, Doetinchem en Vorden door geïnterviewde professionals benoemd als plekken waar 3-MMC problematiek speelt. Een aantal professionals geven aan dat het in de hele Achterhoek of in heel Oost-Gelderland speelt.

De gemeente Aalten is onderdeel van het Preventie Platform Jeugd (hierna platform). In dit platform zijn naast Aalten ook de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk vertegenwoordigd. Daarnaast hebben organisaties waar zij mee samenwerken een rol in het platform. Voorbeelden hiervan zijn het primair onderwijs, de GGD, Iriszorg en politie. Doel van dit platform¹⁴ is om kinderen en jongeren tot en met 23 jaar gezond en veilig te laten opgroeien. In het kernteam zijn zowel vertegenwoordigers van de deelnemende gemeenten, als de GGD en jeugdgezondheidszorg vertegenwoordigd. Op welke manier 3-MMC problematiek ter sprake komt in het preventieplatform is niet duidelijk. Wel komt uit de gesprekken met professionals naar voren dat zij onder andere via dit platform ook horen van andere gemeenten waar 3-MMC problematiek speelt.

¹⁴ Bron: [Wie is preventie platform jeugd](#).

7 Conclusies

7.1 Zicht op 3-MMC problematiek in de gemeente en de regio

Sinds 2019 horen de geïnterviewde professionals over 3-MMC gebruik in Aalten. Dit horen ze van gebruikers zelf of via collega's van binnen of buiten hun eigen organisatie. In gemeentelijke overleggen staat het onderwerp ook op de agenda. Daarnaast horen professionals ook vanuit de media over 3-MMC gebruik. Bijvoorbeeld doordat een wijkagent uit Aalten landelijke media-aandacht heeft gegenereerd ten aanzien van 3-MMC. Daarnaast worden ook het nieuws en op televisie vertoonde documentaires genoemd. Het middel staat onder verschillende namen bekend bij de geïnterviewde professionals. Voorbeelden zijn 'Poes' en '3m'. Ook wordt de term 'miauw miauw' regelmatig gehanteerd; zowel voor 3-MMC als 4-MMC, aldus professionals. Daardoor weten professionals niet altijd zeker welk middel door gebruikers wordt gebruikt.

Ook is professionals gevraagd in hoeverre zij zicht hebben op 3-MMC gebruik in de regio. De gemeenten die professionals het meest noemen zijn de gemeenten Berkelland, Oost-Gelre en Winterswijk. Ook worden de gemeenten Arnhem, Borculo, Doetinchem en Vorden door geïnterviewde professionals benoemd. Een aantal professionals geven aan dat het in de hele Achterhoek of in heel Oost-Gelderland speelt.

7.2 Gebruikers van 3-MMC in Aalten

Gebruikers in de gemeente Aalten zijn voor professionals lastig onder te verdelen in groepen. Het beeld dat zij hebben van gebruikers en gebruik is divers. Professionals hebben tussen de 3 en 15 personen in beeld. Het totaal aantal 3-MMC gebruikers in Aalten schatten zij tussen de 15 en 50 personen. De gebruikers die zij in beeld hebben zijn voornamelijk in de leeftijd van 13 jaar tot en met 18 jaar. Gebruik boven de 18 jaar wordt gezien, maar professionals hebben het vermoeden dat er nog veel niet zichtbaar is en achter de voordeur plaatsvindt. Professionals geven aan voornamelijk jongens en mannen te zien die 3-MMC gebruiken. Meiden en vrouwen gebruiken volgens professionals ook, maar zijn minder zichtbaar. Qua opleidingsniveau van 3-MMC gebruikers worden met name het praktijkonderwijs, VMBO en MBO genoemd. Professionals zien echter ook gebruikers met een HAVO of HBO opleidingsniveau. In sommige gevallen gaat het volgens professionals om jongeren met een licht verstandelijke beperking of stoornissen zoals autisme of ADHD.

7.3 Gebruik van 3-MMC in Aalten

Uit de gesprekken met professionals komt naar voren dat 3-MMC gebruik een negatief effect heeft op gebruikers. Deze effecten¹⁵ zijn fysiek en psychisch, maar werken ook door

15 Voor een overzicht van door professionals genoemde effecten zie hoofdstuk vier, tabel 1.

in het dagelijks leven van gebruikers. De meest genoemde negatieve effecten zijn het snel ontwikkelen van tolerantie en psychische afhankelijkheid, vermoeidheid, geen motivatie hebben om naar school te gaan en een verstoorde relatie met de sociale omgeving. Hierbij moet het voorbehoud worden gemaakt dat het deels gaat om wat professionals zelf zien en deels om wat zij indirect uit verhalen horen.

De geïnterviewde professionals geven aan te horen dat 3-MMC gebruik plaatsvindt bij mensen thuis, in keten of schuren en in de openbare ruimte. In de openbare ruimte zijn momenteel onder andere vanwege de beperkende maatregelen door het coronavirus minder jongeren te vinden. Het vermoeden bestaat bij professionals dat gebruik meer naar achter de voordeur is verplaatst. Het meeste gebruik vindt plaats in groepen, waarbij professionals verschillende typen gebruik zien. Ze zien jongeren die alleen in het weekend gebruiken, maar ook jongeren die experimenteren en het één of een paar keer gebruiken. Een aantal professionals geven aan ook jongeren te zien waarvan zij vermoeden dat ze verslaafd zijn aan 3-MMC. De geïnterviewde professionals horen het vaakst dat 3-MMC wordt gecombineerd met alcohol. Andere middelen die volgens professionals worden gecombineerd met 3-MMC zijn ecstasy, hasj of wiet, cocaïne en speed. 3-MMC gebruikers in Aalten kopen het middel via dealers, vrienden of het internet.

7.4 Redenen en factoren die bijdragen aan gebruik

Volgens de geïnterviewde professionals zijn er een aantal factoren en redenen te noemen die bijdragen aan het gebruik van 3-MMC. In hoofdstuk vijf staat een uitgebreide beschrijving van deze factoren en redenen. Samengevat kunnen de volgende factoren en redenen worden genoemd (die soms op meerdere niveaus kunnen spelen):

- **Het middel:** het is legaal, goedkoop en makkelijk te verkrijgen. Daarnaast zijn positief ervaren effecten voor gebruikers een reden om vaker te willen gebruiken.
- **De gebruiker:** 3-MMC wordt gebruikt als tijdverdrijf door verveling. Bij sommige gebruikers speelt naast gebruik ook andere problematiek. Bijvoorbeeld in het gezin of persoonlijke problemen. Dit speelt volgens professionals niet in alle gevallen. 3-MMC wordt soms ingezet als coping strategie om met problemen om te gaan. Een aantal professionals geeft aan te horen dat 3-MMC wordt gebruikt om te kunnen omgaan met maatschappelijke druk om te presteren of om meer zelfvertrouwen te krijgen.
- **De omgeving van de gebruiker:** In veel gevallen is volgens professionals sprake van groepsdruk dat gebruik in de hand werkt. Ook geven professionals aan het idee te hebben dat er weinig taboe rond 3-MMC gebruik aanwezig is en het de vraag is. Het is de vraag in hoeverre jongeren bewust zijn van de risico's van gebruik van het middel. Daarnaast speelt ook op dit niveau gezinsproblematiek soms een rol in het gebruik. 3-MMC wordt dan ingezet als coping strategie om te kunnen omgaan met deze problemen. Gebruik kan in dit geval ook worden gestimuleerd door de omgeving van de gebruiker.

Professionals hebben het idee dat de situatie rondom het coronavirus invloed heeft op het gebruik van 3-MMC. Bijvoorbeeld doordat structuur en ritme zijn weggevalen voor jongeren. Ook hebben professionals het idee dat er minder goed zicht te krijgen is op het gebruik.

7.5 Aanpak 3-MMC gebruik

Aanpak drugs: samenwerking met interne en externe partners

De gemeente Aalten heeft voortvarend een samenwerkingsstructuur met een stuurgroep en werkgroepen preventie, zorg en handhaving opgezet. Deze zijn nauw met elkaar verbonden door werkgroepleiders en een procesbegeleider. De meeste betrokken professionals zijn tevreden over deze samenwerkingsstructuur. Het helpt bij het intensiveren van de samenwerking rondom 3-MMC problematiek en maakt de lijntjes tussen partijen korter. Ze zien door de samenwerking kansen in het eerder zicht krijgen op problematiek en het voorkomen van escalaties. De manier waarop rollen en taken zijn verdeeld is voor professionals nog niet altijd helder. Duidelijke communicatie en het afspreken van heldere doelen, ambities en activiteiten in de aanpak zijn belangrijk, volgens de geïnterviewde professionals. Zo kan bijvoorbeeld voorkomen worden dat iemand op de stoel van iemand anders' expertise gaat zitten.

Aanpak drugs: verbeterpunten

Ten aanzien van de door de gemeente Aalten geformuleerde drugsaanpak zijn een aantal verbeterpunten geformuleerd, te weten:

- Maak een probleemanalyse over de drugsproblematiek in Aalten, met specifiek aandacht voor 3-MMC gebruik. Activeer lokale en regionale partners in het aanleveren van gegevens hiervoor.
- Kies een duidelijk model waar vanuit de aanpak wordt vormgegeven. Het RIVM-model voor integraal samenwerken aan gezondheid is een bruikbaar handvat hierin.
- Definieer op basis van de probleemanalyse concrete doelstellingen en activiteiten. Hierin is het belangrijk om je af te vragen wat je wil doen, wie je daarbij nodig hebt en hoe je vervolgens samen het gestelde doel wil bereiken.
- Kijk per type preventie welke effectief bewezen aanpak hiervoor geschikt kan zijn. Ten aanzien van universele preventie is de IJslandse aanpak mogelijk interessant voor de gemeente Aalten. Ten aanzien van selectieve, geïndiceerde en zorggerelateerde preventie is het interessant om per type preventie te kijken of er een beperkt aantal activiteiten ontplooid kan worden. Bijvoorbeeld met aandacht voor het signaleren van problematisch middelengebruik en mogelijkheden voor kortdurende interventies.

Uitdagingen

De geïnterviewde professionals zien voor de aanpak van 3-MMC uitdagingen¹⁶ op de verschillende thema's. De uitdagingen die worden genoemd liggen volgens de professionals in:

- De context waarin zijn werken.
- De Algemene Verordening Persoonsgegevens (AVG).
- Niet altijd weten bij wie ze met elke vraag terecht kunnen.
- Niet alleen focussen op de gebruiker zelf, maar ook het systeem daaromheen.
- Het kennisniveau over middelengebruik onder professionals.
- De communicatie over 3-MMC problematiek in Aalten en de mogelijke effecten hiervan.

Kansen

Ook zien de geïnterviewde professionals kansen¹⁷ voor de aanpak van 3-MMC problematiek in Aalten. Professionals zien kansen ten aanzien van:

- Inzicht verkrijgen in wat er speelt.
- Eerder aan de voorkant komen van problematiek.
- Niet alleen focussen op de gebruiker zelf, maar ook het systeem daaromheen.
- De ingezette samenwerking en de voordelen daarvan.
- De nu ingezette samenwerking actief maken en daarmee ook actief gebruikers opzoeken.

¹⁶ Een uitgebreide beschrijving hiervan is te vinden in hoofdstuk 6.

¹⁷ Een uitgebreide beschrijving hiervan is te vinden in hoofdstuk 6.

8 Aanbevelingen

De aanbevelingen in dit hoofdstuk zijn geformuleerd in relatie tot de verkenning die in de gemeente Aalten is uitgevoerd. Deze aanbevelingen zijn echter ook voor andere gemeenten interessant. Gemeenten die aan de slag willen met een lokale drugsaanpak kunnen deze aanbevelingen, alsook de informatie uit het rapport benutten om hun eigen aanpak invulling te geven. De bronnen die in de bronnenlijst zijn te vinden geven hierbij concrete handvatten.

8.1 Terug naar de tekentafel: het plan drugsaanpak verder door ontwikkelen

De gemeente is aan de slag gegaan met het ontwikkelen van een drugsaanpak en het organiseren van samenwerking op lokaal niveau. De basis voor de aanpak ligt er in concept, maar er zijn nog een aantal verbeterpunten. Op basis van deze verkenning is de aanbeveling aan de gemeente Aalten om met het plan terug naar de tekentafel te gaan en dit verder uit te werken. Het is belangrijk om bij het formuleren van een drugsaanpak extra aandacht te leggen op de volgende punten: 1) de probleemanalyse, 2) het kiezen van een duidelijk model waar vanuit de aanpak wordt vormgegeven, 3) heldere doelen en ambities en 4) het inzetten van (effectief bewezen) activiteiten die hierbij aansluiten met oog voor het type preventie waarin activiteiten vallen.

8.2 Probeer achter de voordeur te komen

Een uitdaging die meerdere keren naar voren is gekomen is achter de voordeur komen bij gebruikers. In algemene zin, maar ook door de beperkende maatregelen in relatie tot het coronavirus hebben geïnterviewde professionals het idee dat veel 3-MMC gebruik achter de voordeur plaats vindt. Ten aanzien van de groep 18+ bestaat al langer het idee dat veel 3-MMC gebruik onder deze groep niet goed in beeld is. Ten aanzien van de groep 18- hebben professionals het idee dat gebruik meer naar achter de voordeur verdwenen is. Professionals zijn door middel van de samenwerkingsstructuur van stuurgroep en werkgroepen met elkaar verbonden. De lijnen zijn kort en ze zien elkaar regelmatig. Benut de professionals die *outreaching* werken zet hen in om achter die voordeur te komen. Dat betekent dat het helder moet zijn welke partij welke expertise heeft. Op basis daarvan kan vervolgens worden bepaald welke taken deze partij in casuïstiek kan oppakken.

8.3 Versterk de omgeving van de gebruiker

Het is belangrijk om de omgeving van de gebruiker te versterken in het signaleren en bespreekbaar maken van middelengebruik. Om professionals handvatten te geven voor de praktijk, alsook de gemeente in het formuleren van een drugsaanpak is het belangrijk

deskundigheidsbevordering te organiseren voor betrokken professionals. Ook voor scholen, ouders en andere partijen in de gemeenten zijn kennis en handvatten hierover van belang. De instelling voor verslavingszorg is hierin voor de gemeente een belangrijke samenwerkingspartner. In deskundigheidsbevordering moet kennis over 3-MMC (en andere middelen) meegenomen worden, maar ook kennis over hoe gebruik te signaleren en dit vervolgens te bespreken. Zo kan zowel voor als achter de voordeur geprobeerd worden de gebruiker te bereiken en daar waar nodig hulp te bieden.

8.4 Maak onderbouwde keuzes in voorlichting en preventie

Een belangrijk aandachtspunt is daarnaast het maken van onderbouwde keuzes in voorlichting en preventie in relatie tot middelengebruik. Zo zijn er bijvoorbeeld richtlijnen verslavingspreventie binnen het onderwijs ontwikkeld, die kunnen helpen bij het maken van keuzes (Lammers et al., 2019). Hierin staat beschreven welke preventieve interventies ingezet kunnen worden in welke leeftijdsfasen. Ook staat beschreven welke interventies beter niet kunnen worden ingezet.

8.5 Weet wat wel en niet kan in communicatie over middelengebruik

Weten wat wel en niet kan in communicatie rondom middelengebruik is daarbij belangrijk. Hou er rekening mee dat de meeste kinderen en jongeren geen ervaring hebben met het gebruik van 3-MMC of andere middelen. Brede communicatie via televisie, kranten, sociale media, voorlichting en campagnes kan normaliserend werken en daarmee onbedoeld een effect hebben op de sociale norm rondom 3-MMC. Er worden namelijk veel niet-gebruikers bereikt. Daarmee kan door brede communicatie juist de gezondheidsbevordering worden tegengewerkt. De integrale aanpak van drugspreventie die te vinden is op het Loket Gezond Leven (RIVM) biedt handvatten voor wat wel mogelijk is.

Bronnenlijst

Openbare bronnen

Cöördinatiepunt Assessment en Monitoring nieuwe drugs (2021). Quick Scan rapportage van 3-MMC. Utrecht: RIVM.

Drugsinfo.nl: Wat is craving? Geraadpleegd op 22 maart 2021 via <https://www.drugsinfo.nl/vraag/wat-is-craving>.

Drugsinfo.nl: Wat is 3-MMC? Geraadpleegd op 22 maart 2021 via <https://www.drugsinfo.nl/overige-middelen/wat-is-3-mmc>.

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, emcdda.europa.eu/topics/nps_en: New psychoactive substances. Geraadpleegd op 22 maart 2021 via https://www.emcdda.europa.eu/topics/nps_en.

Lammers, J., Alberti, I., Klooster, B. van 't & Bouts, M. (2019). Richtlijnen Verslavingspreventie binnen het onderwijs. Utrecht: VKN/Trimbos-instituut.

Monshouwer, K., Miltenburg, C. van, Beek, R. van, Hollander, W. den, Schouten, F., Goor, M. van, Blankers, M. & Laar, M. van (2021). Het Grote Uitgaansonderzoek 2020. Utrecht: Trimbos-instituut.

RTL Nieuws, 2020. Gewoon legaal: steeds meer jongeren gebruiken designerdrug 3-MMC. Geraadpleegd op 22 maart 2021 via <https://www.rtlnieuws.nl/editie/nl/artikel/5194234/4-mmc-3-mmc-poes-miauw-miauw-achterhoek-designerdrug>

RIVM, loketgezondleven.nl: Wat is integraal werken aan gezondheid? Geraadpleegd op 22 maart 2021 via <https://www.loketgezondleven.nl/integraal-werken/wat-is-integraal-werken>.

RIVM, loketgezondleven.nl: Integrale aanpak van drugspreventie. Geraadpleegd op 22 maart 2021 via <https://www.loketgezondleven.nl/gezondheidsthema/drugs/integrale-aanpak>.

RIVM, loketgezondleven.nl: Wat is preventie? Geraadpleegd op 22 maart 2021 via: <https://www.loketgezondleven.nl/integraal-werken/wettelijk-en-beleidskader-publieke-gezondheid/wat-is-preventie>.

Schürmann, L., Croes, E., Vercoulen, E. & Valkenberg, H. (2019). Monitor drugsincidenten. Factsheet 2019. Utrecht: Trimbos-instituut.

Trimbos-instituut, [trimbos.nl](https://www.trimbos.nl): Het IJslandse preventiemodel. Geraadpleegd op 22 maart 2021 via: <https://www.trimbos.nl/kennis/ijslands-preventie-model?pagina=853>.

Documenten van de gemeente Aalten

Brief burgemeesters aan staatssecretaris Blokhuis (niet openbaar)

Gemeente Aalten (2020). Brief aan ouders groep 8.

Gemeente Aalten (2020). Brief aan ouders 12-18 jarigen.

Gemeente Aalten (2020). Concept plan van aanpak drugsaanpak gemeente Aalten (niet openbaar)

Gemeente Aalten (2020). Raadsmededeling 222-2020 Inzet drugsescalatieteam.

Preventieplatformjeugd.nl: Wie zijn wij. Geraadpleegd op 29 maart 2020 via: Wie is preventie platform jeugd

